

Výchovný ústav, střední škola
a školní jídelna, Obořiště 1

PSČ 262 12, tel.: 318 586 025

e-mail: info@vuoboriste.cz

Datová schránka: jryw4e2

Minimální preventivní program

školní rok 2023/2024

Č. j.: VU178/2023

**VÝCHOVNÝ ÚSTAV, STŘEDNÍ ŠKOLA
A ŠKOLNÍ JÍDELNA,
OBOŘIŠTĚ 1**

ředitel

Mgr. Jiří Procházka v. r.

Základní informace

Název: VÝCHOVNÝ ÚSTAV, STŘEDNÍ ŠKOLA A ŠKOLNÍ JÍDELNA, OBOŘIŠTĚ 1

Adresa: OBOŘIŠTĚ 1, 262 12

Telefon: 318 586 025

Fax: 318 586 066

Email: info@vuoboriste.cz

Web: www.vychovnyustavoboriste.cz

Ředitel: Mgr. Jiří Procházka

Zástupce ředitele (statutární zástupce): Mgr. Martin Kuba

Sociální pracovníce: Bc. Lenka Pavrovská Dis, Bc. Blanka Hylánová

Metodik prevence: Dana Hanusová

Obsah

1	Úvod.....	4
1.	Charakteristika klientů	4
1.1	Charakteristika školského zařízení a jeho zdroje	5
2	Analýza výchozí situace.....	6
3	Cíle minimálního preventivního programu	6
3.1	Cílové skupiny.....	7
3.2	Dlouhodobé cíle.....	7
3.3	Krátkodobé cíle.....	7
4	Specifické aktivity preventivního programu	8
4.1	Principy a zásady	8
4.2	Zásady podporující primární prevenci.....	9
4.3	Metody a intervence	10
4.4	Aktivity nespecifické primární prevence.....	10
4.5	Spolupráce s odbornými institucemi	10
5	Personální zajištění prevence	10
5.1	Rámcové oblasti aktivit metodika prevence	11
6	Evaluační	11
7	Rámcový plán akcí primární prevence na rok 2023/2024.....	12
8	Přílohy	12
8.1	Příloha 1 - Platné dokumenty, literatura	12
8.2	Příloha 2 – Vybrané zkratky použité v dokumentu.....	13
8.3	Příloha 3 - Diagnostické nástroje.....	14
8.4	Příloha 3 - Aktivity nespecifické primární prevence	15

1 Úvod

Minimální preventivní program (dále MPP) ve svých bodech koresponduje s Konceptí rozvoje a její vizi. Vize koncepce rozvoje: „Vzdělávání, senzitivní výchova a vytváření vzájemných pozitivních vztahových vazeb rozvíjí kvalitu života klientů a pedagogických pracovníků. V tomto směru je důležité vytváření a udržování dobrého celkového klimatu a prostředí ve školském zařízení. MPP je provázán na další dokumenty školského zařízení. MPP zohledňuje trendy v prevenci rizikového chování a především specifickou situaci potřeb klientů tohoto školského zařízení.

Rizikové projevy chování u chlapců zahrnují škálu obranných projevů chování, včetně psychiatrických symptomů nebo poruch. Některé projevy chování mohou být zapříčiněny traumatickými důsledky spojenými s negativními zážitky v dětství (Adverse Childhood Experiences (ACE) a nevhodnými vzorci chování zejména v zátěžových a krizových situacích.

Preventivní aktivity a se zaměřují zejména na nespecifickou prevenci ve skupinovém nastavení a indikovanou prevenci, která přechází v psychoterapii nebo v léčbu.¹ V indikovaných případech se jedná o metody, které vychází z harm reduction přístupu² - snižování zdravotních a sociálních riziků v oblasti kouření a nadužívání návykových látek. Kouření je chronický problém u vulnerabilních chlapců, manifestující se od dětství. Dle pravidelného screeningu, třetina klientů vykazuje značnou a dlouhodobou závislost na tabáku a zbytek balancuje mezi středně těžkou až lehkou závislostí na tabáku. Pokud klient přichází bez závislosti, jen s experimenty s cigaretami, je důležité včas eliminovat rizika vrstevnického tlaku.

V této oblasti je snaha hledat adiktologické řešení nebo zmírnit rizika u vysoce závislých jedinců. Problémem je sdílení cigaret a porušování školního řádu v této souvislosti. V zájmu minimalizace rizik je potřebné preventivně vzdělávat pedagogické pracovníky za účelem získání vhodných postupů a uplatnění příslušných metod. Jedná se o rizikové důsledky, které nelze snadno řešit, vzhledem k řadě systémových a tradičně limitujících provázaných faktorů.

Na realizaci MPP se podílí všichni pracovníci školského zařízení, dle svých odborností v každodenních činnostech a interakcích s klienty ve školním i výchovném nastavení.

1. Charakteristika klientů

Zařízení má kapacitu 43 klientů. Nejčastějším důvodem umístění klientů do pobytového programu je důsledek dlouhodobých kumulativních problémů, které chlapce provázely v průběhu jejich života, často od raného dětství. Chlapci jsou ve věku 15 - 18, resp. 19 let, u nichž byla soudně nařízena ústavní výchova, uložena ochranná výchova nebo vydáno předběžné opatření. V posledních letech se daří, aby část dospělých klientů zůstávala na základě dohody o dobrovolném pobytu. Příčiny negativních konsekvencí jsou spojeny s negativními zážitky v raném dětství, rizikem poruchy citové vazby, studenti bez rodičů, selhávající pěstounská a

¹ Selektivní a indikovaná prevence, psychoterapie a léčba se zaměřuje na děti tohoto školského zařízení, kteří vykazují spektrum rizik v chování a experimentují nebo užívají návykové látky. Často mají diagnostikované problémy se závislostí (nikotin), vykazují jasné charakteristiky rizikového chování nebo zneužívání návykových látek v kombinaci s dlouhodobými problémy v chování nebo s porušováním zákonných norem.

² „Harm reduction“ přístup - snižování či minimalizace poškození drogami u osob, kteří v současnosti drogy (tabákové výrobky) užívají a nejsou motivováni k tomu, aby užívání zanechali. HR se snaží minimalizovat, omezit či zmírnit rizika poškozování zdraví. Jedná se metody: poradenství a edukace rady, návody a vysvětlení, jak zmírňovat užívání tabáku i jiných drog (studenti užívají i jiné drogy, zejména v době odjezdů) a podobné čistě technické informace. Vzdělávání zaměřené na snížení zdravotních rizik z užívání drog je rovněž pevnou součástí léčebných adiktologických programů.

rodinná péče, rizikové sociálně výchovné prostředí (rodiče uživatelé drog, domácí násilí, zanedbávání, týrání apod.).

Obecně jsou tito studenti označováni jako studenti s tzv. „poruchami chování a emocí“ s rizikovým chováním, nerespektováním autorit, záškoláctvím, závislostí na tabáku, experimenty s marihuanou a jinými drogami nebo rozsáhlými zkušenostmi s užíváním drog. Někteří studenti mají absolvovanou střednědobou léčbu závislostí v psychiatrickém zařízení nebo opakovaný detox. Do zařízení přichází s rozsáhlou psychiatrickou komorbiditou (deprese, úzkosti, suicidální chování, sebepoškozování, panické ataky, ADHD, poruchy příjmu potravy, poruchy spánku, impulzivita, poruchy nálad, apod.). Jedná se studenty s různým stupněm závažnosti tzv. „poruch chování a emocí“. Rovněž zkušenost týkající se z páchaní trestné činnosti je doprovodným jevem u těchto dětí.

Dle řady výzkumných studií se jedná o vysoce vulnerabilní adolescenty, kteří mají specifické potřeby vzdělávací, psychosociální, zdravotní a spirituální a vyžadují více podpor v komplexním rozvoji.

Nejčastější projevy rizikového chování ve školském zařízení souvisí s neuspokojenými vývojovými potřebami, vývojovým traumatem, impulzivitou a agresivitou. Jedná se o důsledky, které se projevují takzvanými poruchami chování a emocí.

Projevem bývá vulgární mluva, experimentování s návykovými látkami (zejména marihuana, alkohol, pervitin). Občasné útěky ze školského zařízení, nenávraty z dovolené, záškoláctví, nízká frustrační tolerance, impulsivita, agresivita aj.

Při preventivním, terapeutickém a léčebném působení vycházíme z platných zákonů, učebních osnov, plánů a vhodných speciálně pedagogických, sociálních a psychoterapeutických intervencí. Významným prvkem pomáhajícím předcházet vzniku a rozvoji rizik je navázání spolupráce s rodiči nebo osobami podílejícími se na výchově klientů, rovněž funguje soustavná komunikace s konkrétními pracovníky OSPOD.

1.1 Charakteristika školského zařízení a jeho zdroje

Výchovný ústav se školou a školní jídelna má v Obořišti dlouholetou tradici. Budova zařízení je obklopena prostornou zahradou se sportovišti. Areál je využíván jak během vyučování, tak při odpolední výchovné činnosti. Děti jsou ubytovány na pěti výchovných skupinách. Zde mají k dispozici své pokoje, společenskou místnost, dále koupelnu a sociální zařízení. Při školském zařízení je v areálu zřízena střední škola a školní jídelna. Pečuje o žáky po ukončení povinné školní docházky do 18 let, popřípadě zletilých osob do 19 let věku, u nichž soud nařídil ústavní, případně uložil ochrannou výchovu nebo vydal předběžné opatření. Dále o žáky, kteří se rozhodli dobrovolně setrvat ve školském zařízení na smlouvy o dobrovolném pobytu po zletilosti.

Charakteristika střední školy: ve střední škole probíhá studium a odborný výcvik dle ŠVP. Studenti mají možnost studia v tříletých učebních oborech zedník, truhlář a dvouletých učebních oborů práce ve stravování a stavební výroba.

Školské zařízení nabízí čtyři učební obory:

Zedník - tříletý učební obor	(kód 36-67-H/01)
Stavební práce - dvouletý učební obor	(kód 36-67-E/02)
Truhlář - tříletý učební obor	(kód 33-56-H/01)
Práce ve stravování, zaměření kuchař - dvouletý učební obor	(kód 65-51-E/02)

Materiálně-technické prostředí: školské zařízení je umístěno v nových prostorách i původní budově.

Sociokulturní a národnostní charakteristika dětí: studenti pocházejí převážně ze socio-výchovně-kulturně-ekonomicky znevýhodněného prostředí či jinak nevyhovujícího rodinného zázemí. Studenti jsou převážně česky mluvící, ale vyskytují se ve škole i studenti ze zahraničí.

Vnitřní a Školní řád: všichni zaměstnanci i studenti jsou s obsahem Vnitřního a školního řádem obeznámeni. Uvedené dokumenty jsou k dispozici u vedení školského zařízení, na každé výchovné skupině, ve střední škole, a je možné si je zapůjčit. V elektronické podobě jsou k dispozici na webových stránkách školského zařízení.

Kvalita intervencí: Prostředky pro rozvoj studentů, technické zázemí, personální zdroje a požadavky, jsou v souladu se standardy kvality péče. Neustále se zlepšuje a vyvíjí kvalita poskytovaných intervencí, vzdělávání pracovníků a podpor, včetně materiálně technického vybavení. Limity jsou zejména ekonomického charakteru a v nedostatku personálních kvalifikovaných kapacit.

2 Analýza výchozí situace

Negativní zážitky z dětství (ACE)

Traumatické zážitky v dětství a dospívání mohou studenty v dospělosti vystavit riziku násilí, chronických zdravotních problémů, duševních onemocnění a zneužívání návykových látek. Tyto zážitky ovlivňují chlapce na dlouhá léta a mají vliv na jejich životní potenciál.

Zážitky ACE mohou mít mnoho podob, např.: zkušenost s násilím, zneužíváním nebo zanedbáváním, svědectví násilí v rodině nebo v komunitě, pokus o sebevraždu nebo úmrtí člena rodiny. Vyrůstání v nebezpečném prostředí rodiny s nedostatečnou stabilitou a jisté citové vazby, například vyrůstání v domácnosti s problémy s užíváním návykových látek, problémy s duševním zdravím, nestabilita způsobená odloučením rodičů nebo pobytem členů domácnosti ve vězení nebo ve výkonu trestu odnětí svobody.

ACE mají mnoho dlouhodobých následků. ACE ohrožují jedince v dospělosti chronickými zdravotními problémy, duševními nemocemi a problémy s užíváním návykových látek. Existují například důkazy o tom, že tyto stresy z dětství mohou v pozdějším věku ohrozit lidi srdečními chorobami a depresemi. ACE mohou mít také negativní vliv na vzdělání a pracovní příležitosti.

Týmová realizace prevence

Na vzdělávání, podpoře co nejlepšího rozvoje studenta a prevenci rizik se podílí pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci. Na specifickém řešení individuálního psychosociálního rozvoje, minimalizace rizik v chování a v závažných případech ohrožování sebe sama nebo druhých se podílí speciální pedagog, etoped, metodik prevence, vedení školského zařízení – zástupce ředitele pro školu nebo výchovu, třídní pedagog, speciální pedagogové a ostatní nepedagogičtí pracovníci. Dále mistři odborného výcviku, sociální pracovníci a zdravotníci, zákonní zástupci, kurátor v místě bydliště. V závažných případech je ke spolupráci přizvána PČR, městská policie, dětský lékař, dětský psychiatr.

3 Cíle minimálního preventivního programu

Cílem indikované prevence je zabránit výskytu rizikového chování nebo co nejvíce zmírnit

rizika způsobená jeho výskytem. Minimální preventivní program je založen na podpoře vlastní aktivity a seberozevoji klientů, pestrosti forem preventivní práce se žáky. Snaha je zapojit celý pedagogický sbor školského zařízení, sociální pracovníky a ostatní zaměstnance, spolupracovat se zákonnými zástupci a ostatními zainteresovanými institucemi. Pomáháme klientům utvářet možnosti postupného kritického myšlení, změny hodnot, zdravých oblastí zájmů. Podílíme se na jejich přípravě pro život tak, aby úspěšně pokračovali ve vybraných studijních oborech podle předpokladů a zájmů, a tím měli vytvořenou základnu pro další samostatný život.

3.1 Cílové skupiny

Hlavní cílovou skupinou jsou vulnerabilní klienti (studenti), kteří jsou do školského zařízení umístěni na základě soudního rozhodnutí (předběžné opatření, ústavní výchova). U části je diagnostikována tzv. porucha chování a emocí, hyperkinetická porucha, poruchy citové vazby, u některých i lehké mentální postižení, poruchy osobnosti, ADHD aj. kombinace problémů s duševním zdravím. Jde o jedince, kteří se před umístěním dopouštěli záškoláctví, dále pak útěků z domova, trestné činnosti, experimentování s alkoholem a návykovými látkami a také mají problémy s duševním zdravím a jsou značně medikováni. Většina z nich pochází z rizikových či nefunkčních rodin (trestná činnost jednoho z rodičů, VT, alkoholismus, užívání NL, duševní porucha aj.).

Zaměstnanci školského zařízení

Zaměstnanci se zúčastňují vzdělávání v oblastech prevence a dalších témat v rámci koncepčního rozvoje zařízení. Využívají studijní poznatky ze samostudia a ze zvyšování kvalifikace. Samostudium je klíčové, intervize, supervize a vzájemné předávání si nových poznatků při výskytu rizik a nepředvídatelných situací spolupracují s metodikem prevence, adiktologem, psychoterapeutem, etopedem, speciálním pedagogem, sociálními pracovníky a zdravotnicí, i dalšími kolegy.

Zákonní zástupci dětí

Zákonní zástupci jsou informováni o prospěchu a chování dětí i o základních pravidlech VŘ zařízení. Zároveň mají možnost se na průběh pobytu dotazovat kdykoliv v průběhu roku. Při řešení závažných situací, ve kterých figuruje jejich dítě, jsou informováni neodkladně. Zákonní zástupci dětí jsou zároveň vybízeni a motivováni ke spolupráci se školským zařízením a kurátorem. Studenti jsou podporováni v udržování či obnovování pozitivních rodinných vazeb.

3.2 Dlouhodobé cíle

- rozvoj resilience - odolnosti vůči zátěži a rozvoj duševní pohody,
- zvyšování kvality života, výchova ke zdravému životnímu stylu, zdravému postoji k životu a zdraví,
- podpora sociálních dovedností žáků – komunikace, řešení konfliktů, týmová spolupráce,
- formování postojů k sociálně nežádoucímu a rizikovému chování,
- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty,
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám a pravidlům – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistických postojů, apod.

3.3 Krátkodobé cíle

- snižovat zdravotní rizika a poškození zdraví, podporovat zdravou výživu a stravování,

- vést děti k vzájemné pomoci, ohleduplnosti, toleranci, snášenlivosti,
- vést studenty k rozpoznání a obraně proti manipulaci, umět se manipulaci bránit,
- preferovat sportovní a tělesné aktivity jako vhodnou činnost volného času a rozvoje zdraví, účast na kroužcích dle zájmu a schopností, podporovat vlastní aktivitu dětí (kulturní, sportovní, výtvarné soutěže, apod.),
- učit studenty takové znalosti a dovednosti, které uplatní především v praktickém životě,
- podporovat nespecifické preventivní aktivity například besedami, návštěvami kulturních a společenských akcí, exkurze, výlety, apod.,
- využívat komunikační a informační technologie ve výuce, samostudiu a výchově,
- aktivity školského zařízení - zařazování akcí do výuky, výchovy, vyhodnocování dětmi a pedagogy s cílem posilovat vztah ke škole, kladné vlastnosti, vztah k sobě samému a různým sociálním rolím,
- průběžně vzdělávat pedagogy k dané problematice,
- posilovat pozitivní vztahy mezi studenty a pedagogy,
- klást důraz na reflexi na výchovných skupinách, komunitních sezeních, intervenčních skupinách,
- spolupracovat se zákonnými zástupci v oblastech vzdělávání a výchovy klientů a jejich budoucnosti,
- interní šetření mezi studenty a pedagogy v rámci prevence, využít zjištěné výsledky k případným dalším preventivním opatřením,
- vyhledávat projevy možného výskytu rizikového chování a účinně reagovat na vzniklé situace.

4 Specifické aktivity preventivního programu

Preventivní aktivity lze rozdělit do dvou základních skupin na aktivity specifické a nespecifické prevence. První skupinou jsou aktivity, které jsou zaměřeny přímo na konkrétní problematiku. Druhou skupinou jsou aktivity nespecifické prevence, které podporují zdravý životní styl, kondici, morální rozvoj, apod. MPP zohledňuje specifika a potřeby klientů školského zařízení a širšího kontextu jejich situace a prostředí pobytového programu. Vzhledem k závažnosti rizik v chování u některých jedinců, jsou intervence a aktivity často individualizovány a podporovány asistencí pedagogů.

4.1 Principy a zásady

- Program je součástí systému preventivních programů, respektuje běžný provoz zařízení, zaměřuje se na předcházení, zmírnění či zastavení rozvoje rizikového chování.
- Program podporuje osobnostní rozvoj jednotlivců.
- Aktivity podporují zdravý způsob života a nabízí pozitivní alternativy pro trávení volného času. Žáci jsou do programu aktivně zapojeni.
- Aktivity podporují získávání adekvátních znalostí a vědomostí a především dovedností a kompetencí, zejm. v sociální oblasti (např. schopnost čelit tlaku ze strany okolí, vytvářet přátelské vztahy, komunikační dovednosti, dovednosti rozhodování) a intrapsychické (např. zvládání vnitřních funkcí – frustrace, stres, zátěž, hněv, zvyšování zdravého sebeuvědomování, práce s emocemi).
- Program má těžiště v indikované specifické primární prevenci konkrétního identifikovaného rizikového chování a využívá více strategií.

4.2 Zásady podporující primární prevenci

- Vedení školského zařízení, učitelé, vychovatelé a ostatní zaměstnanci se budou podílet na vytváření příznivého klimatu školského zařízení.
- U dětí s rizikovým chováním nebo problémy v oblasti duševního zdraví a zdraví obecně, volíme aktivní spolupráci třídních učitelů, vychovatelů, zákonných zástupců, sociálních pracovníků, speciálních pedagogů a dalších odborníků, popř. jiných institucí.
- Pomáháme studentům najít oblasti a dovednosti, kde se jim daří, být pochválen a zažít úspěch.
- Podporujeme studenty talentované, aby se jejich nadání stalo jejich trvalým zájmem.
- Ve vyučovacích předmětech (zej. OV, ČJ, PČ, TV, a jiné) se využívají k prevenci vhodná témata - pozornost je soustředěna zejména na komunikační a sociální dovednosti, na sebepoznání, na pěstování sebedůvěry, na zdravé sebehodnocení, na práci s emocemi, na umění bránit se manipulaci, umění odmítnout, návody na řešení konfliktů, zvládání napětí, témata o smyslu života, budoucnosti, významu organizování a plánování si budoucnosti, principy a zásady zdravého životního stylu.
- Všichni pedagogičtí pracovníci sledují psychosociální vývoj, vzdělávací výsledky studentů, aby rozpoznali a včas zachytili výskyt nežádoucích projevů (jako jsou projevy nesnášenlivosti, xenofobie až rasismu, netolerance, bezohlednosti a lhostejnosti, šikany, agrese) již v počátcích. Ve své práci se snaží být důslední a jednotní v postupech podpory rozvoje osobnosti.
- Studenti mohou využít při řešení svých problémů poradenské a terapeutické služby školského zařízení (individuální pohovory, dle potřeb a indikace), popřípadě schránku důvěry nebo požádat o konzultaci s konkrétním odborníkem.
- Vedení školského zařízení podporuje motivačně k dosahování co nejlepších výsledků v prospěchu a chování, vyhodnocuje se též aktivita a pracovitost dětí a jiné úspěchy, např. ve sportu, v soutěžích, apod.
- Školské zařízení se podílí na organizaci řady akcí během školního roku (viz. Plán hlavních akcí zájmové činnosti) a též se bude účastnit akcí pořádaných jinými zařízeními, školami, institucemi, kde je cílem sblížení dětí se školou, pedagogy, s veřejností.
- Žáci jsou pravidelně seznamováni s bezpečným chováním a jednáním při odjezdech a pobytech na dovolené, prázdninách, při různých akcích, které se konají mimo školské zařízení. O bezpečnosti studentů je vedena evidence v rámci školy i výchovy.
- Žáci jsou motivováni k zapojení se do projektu Domeček a Střecha, který podporuje jejich samostatnost a připravuje je na život po skončení ústavní výchovy.
- Využíváme témata v občanské výchově, věnujeme se rizikovému chování a zdravému životnímu stylu.
- V rámci tělesné výchovy zařazujeme různá témata ochrany člověka při mimořádných situacích a cvičení civilní ochrany, kde se žáci učí dodržovat přesně stanovená pravidla, vzájemné pomoci, práci v týmu, zodpovědnosti, apod.
- Zařazujeme relaxační metody, pohovory ke zmírňování napětí v kolektivu dětí nebo u jedince.
- Žáci mohou využívat k získání potřebných informací v oblasti prevence internet a sociální sítě.
- Žáci mají širokou nabídku volnočasových aktivit, které zajišťuje naše školské zařízení.

4.3 Metody a intervence

Ve školském zařízení využíváme řadu metod a speciálních intervencí pedagogických, výchovných, psychoterapeutických, které vychází z dobré praxe i výzkumných studií, například:

1. Programy rozvoje osobnosti dítěte (např.: rozvoj resilience, mentalizace, regulace emocí a chování, práce s adverbivními zážitky a citovou vazbou aj.).
2. Snižování rizik prvky HR pro nemotivované studenty.
3. Komunitní metody práce a fáze růstu.
4. Adiktologické a psychologické poradenství, sociální a speciálně pedagogické poradenství, krizová intervence.

Využíváme metody, například:

- různé skupinové intervence
 - individuální intervence
 - případové konference
 - tematické semináře a skupiny pro klienty i pracovníky
- Konkrétní aktivity, viz rámcový Plán aktivit primární prevence.

4.4 Aktivity nespecifické primární prevence

- Sportovní aktivity mimo školské zařízení a zájmové aktivity (sportovní, kulturní, estetický rozvoj, terapeutické a rekreačně rehabilitační aktivity).
- Pobyty organizované školským zařízením (adaptační pobyty, lyžařský kurz, víkendové pobyty).
- Prázdninové pobytové akce (víkendové, týdenní).
- Kulturní a sportovní akce konané v blízkém okolí školského zařízení.

4.5 Spolupráce s odbornými institucemi

Školské zařízení spolupracuje například s těmito institucemi:

- Psychiatrii v rámci sítě zařízení v Středočeském kraji, v Praze a celé ČR
- Městský úřad Příbram aj.
- Probační a mediační služba
- PČR Příbram
- Městská policie Dobříš
- Soudy, OSPOD

5 Personální zajištění prevence

Ředitel školského zařízení

Vytváří materiální, personální a časové podmínky pro realizaci preventivních programů. V případě potřeby se osobně podílí na preventivních aktivitách.

Metodička prevence

Metodicky vede a koordinuje prevenci ve školském zařízení, monitoruje preventivní program a plán, realizuje a vyhodnocuje preventivní aktivity, spolupracuje s vedením zařízení v otázkách prevence a léčby indikovaných jedinců v riziku. Realizuje preventivní aktivity a působení k vulnerabilním klientů a dětem v riziku rozvoje závislostí nebo se závislostí. V prevenci se

rovněž zaměřuje na zdravé a bezpečné prostředí školského zařízení, podílí se na Krizovém plánu, který je provázaný s MPP.

Speciální pedagogové, sociální pracovníci a třídní učitelé

Spolupracují na naplňování minimálního preventivního programu a dalších aktivit. V rámci speciálně pedagogických intervencí speciální pedagožka s žáky rozebírá témata zdravého životního stylu, sebezrovoje, sebeuplatnění apod. Zaměřuje se na zdravý životní styl, zdravé stravování nejen ve školském zařízení - monitoruje nutriční oblasti stravování, diety, medikaci a monitoruje rovněž kouření, užívání drog, provádí jejich testování. Zaměřuje se na adiktologickou, psychologickou zdravotní oblast, zejména individuální či specifické intervence a skupinové aktivity.

Pedagogové a vychovatelé

Spolupracují na realizaci preventivních aktivit, sledují a podílejí se na řešení případného rizikového chování, spolupracují s metodikem prevence, zdravotnicí, soc. pracovníky, zákonnými zástupci aj.

5.1 Rámcové oblasti aktivit metodika prevence

- Sestavuje Minimální preventivní program
- Seznamuje s MPP (pedagogické pracovníky - pedagogické rady a další pracovníky).
- Realizuje vlastní aktivity prevence a psychoterapie.
- Spolupracuje s vedením školy, sociálními pracovníky, vychovateli, zákonnými zástupci.
- Poskytuje informace z oblasti prevence ostatním pedagogům.
- Zajišťuje odbornou literaturu, spoluprací s odbornými organizacemi a odborníky.
- Průběžně se vzdělává.
- Monitoruje evidenci v Evix (záznamy preventivních akcí a zjištěných rizikových projevů chování).

6 Evaluace

Důležitou součástí efektivní prevence je evaluace (kvantitativní, kvalitativní). V rámci evaluace jsou sledovány a zaznamenávány intervence a testy, zejména individuálně u indikovaných klientů. V systému Evix lze sledovat výchovná opatření ve školním a výchovném prostředí. Dle záznamů, možné zhodnotit vývoj chování a rozvojových změn, na které je vhodné se při preventivních, vzdělávacích a výchovných činnostech zaměřit. Vzhledem k evaluaci efektivity preventivních intervencí jsou sledovány čtyři oblasti. Oblasti monitoringu:

1. Klienti: pohovory, dotazníky a testy, zdravotní screening, psychoterapeutické intervence, pozorování, kreativní tvorba aj.
2. Pedagogové, vychovatelé: dotazníky, rozhovory, porady, záznamy v Evix.
3. Zákonní zástupci klientů: telefonické rozhovory, osobní pohovory, pošta.
4. Školské zařízení jako celek: dotazníky, monitoring, pozorování v Evix.

Způsoby ověření efektivity intervence:

- Sledování rizikového chování a sebezrovoj, regulace emocí v čase a jeho vývoj – kvalitativní posouzení.
- Pohovory s odbornými pracovníky – intervize, supervize.
- Práce s kolektivem a jednotlivci (krizová intervence, skupinové řešení problému-záznamy).
- Konzultace a odborná podpora zaměstnanců školského zařízení (zejména učitelé,

- vychovatelé).
- Komunikace se zákonnými zástupci, kurátorem dětí – záznamy v Evix.

7 Rámcový plán akcí primární prevence na rok 2023/2024

Další aktivity a akce budou realizovány dle rámcové nabídky, možností a potřeby a epidemiologických a zdravotních opatření.

Měsíc	Název akce	Datum
Srpen/září	Individuální aktivity, skupinové rozvojové akce	průběžně
Září	Adaptační pobyt pro 1. ročníky – prevence rizikového chování, koheze skupiny, resilience	15-17. 9. 2023
říjen	Zájmové kroužky Psychoterapeutické a skupiny a sociální emoční rozvoj Zapojování do komunitního života, spolupráce s rodinou.	průběžně
září - leden	Zájmové kroužky Psychoterapeutické skupiny a individuální terapie adiktologické, arteterapie, relax, seberegulační intervence	průběžně
Leden- únor	Lyžařský výcvik, sportovní zimní aktivity,	
Březen- duben	Sportovní aktivity, seberozvojové a socializační a kulturní akce, příprava na adaptaci a osamostatňování	průběžně
Květen- červen	Exkurze, výlety	průběžně
Červenec-srpen	Vodní aj. sporty, rozvoj resilience a adaptace Turistika a rozvojové aktivity, exkurze	průběžně

8 Přílohy

8.1 Příloha 1 - Platné dokumenty, literatura

Zákony:

- č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
- č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních
- č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí
- č. 94/1963 Sb., o rodině
- č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákem, alkoholem, návykovými látkami
- č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě

Vyhlášky:

č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních /soubor pedagogicko-organizačních opatření

č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných

147/2011 Sb. mění vyhlášku 73/2005 Sb.

č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání

č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních

317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků

Metodické pokyny:

21291/2010-28 Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže

21149/2016 Metodický pokyn k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních

14423/99-22 Metodický pokyn k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance

10194/2002-14 Metodický pokyn při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví

25884/2003-24 Metodický pokyn spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a Mládeže, kriminality na dětech a mládeži páchané

11691/2004-24 Metodický pokyn - Pravidla pro rodiče a studenti k bezpečnějšímu užívání internetu

13711/2001-24 Metodický pokyn ke vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení a chování

19485/2001-22 Metodický pokyn k zařazení vzdělanosti, výchova k volbě povolání

37014/2005-25 Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách zřizovaných MŠMT

5805/2015 Metodický pokyn, kterým se stanoví standardy kvality péče o žáky ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a ve školských zařízeních pro preventivně výchovnou péči.

Strategie:

Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže v působnosti rezortu MŠMT na období 2019 – 2027. Staženo 11.7.2022 z:

https://www.msmt.cz/uploads/narodni_strategie_primarni_prevence_2019_27.pdf

Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním na období 2019 – 2027.

Staženo 11.7. 2022 z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/Narodni_strategie_2019-2027_fin.pdf

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+. Staženo 11.7.2022 z:

https://www.msmt.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf

Standardy kvality:

Standardy kvality péče o studenty ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče (2015) Staženo 11.7.2022 z : <http://archiv-nuv.npi.cz/t/publikace-ustavka/standardy-kvality-pece-o-deti-ve-skolskych-zarizenich-pro.html>

Literatura

Doležalová, P. (2018) Vztah mezi citovou vazbou a aspekty duševního zdraví adolescentních dívek v institucionální výchovné péči. Disertační práce. Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha.

Doležalová, P. (2019). Komplexní vývojové trauma a užívání návykových látek. Psychologie a její kontexty, 10(2), 45–58.

Nešpor, K., & Csémy, L. (1996). Léčba a prevence závislostí. Praha: Psychiatrické centrum Praha.

Miovský et al. (2015) Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování © Univerzita Karlova v Praze, 1. Lékařská fakulta, Klinika adiktologie,

8.2 Příloha 2 – Vybrané zkratky použité v dokumentu

VŘ

Vnitřní řád

OSPOD Orgán sociálně právní ochrany dítěte

MŠMT Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

MěP Městská policie

PPP Pedagogicko psychologická poradna

SPC/SVP Speciálně pedagogické centrum, Středisko výchovné péče

SKPV Služba kriminální policie a vyšetřování

ADHD Porucha pozornosti s hyperaktivitou

NL Návykové látky

PRCH Prevence rizikového chování

ACE Adverzivní (negativní) zážitky v dětství (různé traumatické zážitky v dětství a dospívání mohou studenti v dospělosti vystavit riziku násilí, chronických zdravotních problémů, duševních onemocnění a zneužívání návykových látek).

8.3 Příloha 3 - Diagnostické nástroje

Využíváme dle potřeb tyto nástroje splňující psychometrické parametry v ČR:

Dotazník struktury vtaů -The Relationship Structures Questionnaire (ECR– RS), (Fraley et al. 2011)

Modifikovaný dotazník: Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách ESPAD (2015)

Dienerova škála životní spokojenosti (Diener et al. 1985)

Rosenbergova škála sebehodnocení (Rosenberg 1965)

Záznam časných traumatických událostí (Bremner et al. 2007)

Dotazník: Škála disociativních zážitků pro adolescenty (A–DES) J. Armstrong F., W. Putman, E. Bernstein Carlson. Originál nástroje (Putman, 1997)

Fagerströmvův test nikotinové závislosti pro adolescenty (Fagerström Test of Nicotine Dependence, FTND), (Králiková, 2004)

Test agresivity Bílika a Kluberta (2019)

Test Klikaté cestičky (2019)

Škála závislosti na internetu ((CIAS) The Chen Internet Addiction Scale (2003)

Zdravotní dotazníky splňující psychometrické parametry v ČR:

Kroenke, K., Spitzer, R. L., Williams, J. B. W., & Löwe, B. (2010). The Patient Health Questionnaire Somatic, Anxiety, and Depressive Symptom Scales: A systematic review. *General Hospital Psychiatry*, 32(4), 345–359. <https://doi.org/10.1016/j.genhosppsych.2010.03.006>

Kroenke, K., Spitzer, R. L., & Williams, J. B. W. (2001). The PHQ-9: Validity of a brief depression severity measure. *Journal of General Internal Medicine*, 16(9), 606–613. <https://doi.org/10.1046/j.1525-1497.2001.016009606.x>

Spitzer, R. L., Kroenke, K., Williams, J. B. W., & Löwe, B. (2006). A brief measure for assessing generalized anxiety disorder: The GAD-7. *Archives of Internal Medicine*, 166(10), 1092–1097. <https://doi.org/10.1001/archinte.166.10.1092>

Toussaint, A., Hüsing, P., Kohlmann, S., & Löwe, B. (2019). Detecting DSM-5 somatic symptom disorder: Criterion validity of the Patient Health Questionnaire-15 (PHQ-15) and the Somatic Symptom Scale-8 (SSS-8) in combination with the Somatic Symptom Disorder-B Criteria Scale (SSD-12). *Psychological Medicine*, 50(2), 324–333. <https://doi.org/10.1017/S003329171900014X>

Bech, P., Olsen, L., Kjoller, M., & Rasmussen, N. (2003). Measuring well-being rather than the absence of distress symptoms: A comparison of the SF-36 mental health subscale and the WHO-Five well-being scale. *International Journal of Methods in Psychiatric Research*, 12(2), 85–91. <https://doi.org/10.1002/mpr.145>

Ellervik, C., Kvetny, J., Christensen, K. S., Vestergaard, M., & Bech, P. (2014). Prevalence of depression, quality of life and antidepressant treatment in the Danish General Suburban Population Study. *Nordic Journal of Psychiatry*, 68(7), 507–512. <https://doi.org/10.3109/08039488.2013.877074>

8.4 Příloha 3 - Aktivity nespecifické primární prevence

Budou sestaveny, nabízeny a realizovány flexibilně, dle aktuální epidemiologické situace.

ZÁŘÍ	
Akce	Adaptační kurz pro 1. ročníky (14. – 15. 9. 2023)
	Fotbalový turnaj
	Volejbalový turnaj
	Zoo Plzeň
	Biatlon - Vrchlabí
	Vojenské muzeum Lešany
	Dekoratивní malování

ŘÍJEN	
Akce	1. kolo ligy v malé kopané - Hostinné
	Jednodenní výlet na kolech
	Železný chovanec - Hostouň
	Muzeum Kuriozit Pelhřimov
	Muzeum iluzí Praha
	Jachta Orlík
	Seznamovací turnaj ve stolním tenise
	Vyřezávání dýní - Halloween
	Skupinové vaření a pečení

LISTOPAD	
Akce	Víkendová akce – terapeutická skupina 1. ročník
	Multikino Praha
	Turnaj v pozemním hokeji
	Turnaj ve stolním fotbálku
	Aquapark Praha
	Kino Příbram
	Zimní stadion Příbram

PROSINEC	
Akce	Vánoční turnaj ve stolním tenise
	Kutná Hora - 2. kolo ligy v malé kopané
	Divadlo Příbram
	Kutná Hora - florbal

	Adventní Příbram	
	Zimní stadion Příbram	
	Výstava betlémů Příbram	
	Vánoční vaření, pečení cukroví a dekorace	

LEDEN

Akce	Turnaj v pozemním hokeji	
	Divadlo Příbram	
	Lyžařský výcvik	
	Průvod Tří králů Příbram	
	Běh do ústavních schodů	
	Turnaj v šípkách	
	Laser game Příbram	
	Kino IMAX Praha	

ÚNOR

Akce	Turnaj v pozemním hokeji	
	Národní muzeum Praha	
	Zimní stadion Příbram	
	Cinema city Praha	
	Kino Příbram	
	Skupinové vaření	
	Turnaj ve stolním tenise (čtyřhry)	

BŘEZEN

Akce	Obořiště Cup 2024 – 24. ročník stolního tenisu	
	Technické muzeum Praha	
	Velikonoční dekorace, vaření a pečení	
	Plavecký bazén Praha Čestlice	
	Soutěž v benchpressu a mrtvém tahu	
	Hornické muzeum Příbram	
	Krokodýlí ZOO Protivín	
	Planetárium Ondřejov	

DUBEN

	Nohejbalový turnaj	
--	--------------------	--

Akce	Turnaj v malé kopané - Žlutice
	3. kolo ligy v malé kopané v Obořišti
	Zoo Tábor
	Letecké muzeum Praha - Kbely
	Cyklistický výlet na Tok (Brdy)
	Národní muzeum Praha

KVĚTEN

Akce	Finále ligy v malé kopané
	LOH
	Prčice – kola
	Zoo Praha, Dvůr Králové
	Víkendová akce – terapeutická skupina 1. ročník
	Motokáry Praha (Hořovice)
	Aquapark Praha Čestlice
	Mirákulum Milovice
	Paintball Praha
	Pochod Praha-Prčice
	Slavnosti ukončení 2. Světové války Slivice
	Policejní pochod Brdy

ČERVEN

Akce	Nohejbalový turnaj Terešov
	Výlet na kolech v době ZUZ
	Bahna 2024
	Petřínská rozhledna a zrcadlové bludiště
	Motokáry Praha (Hořovice)
	Pochod krále Šumavy
	Hornické muzeum Příbram

ČERVENEC a SRPEN

Akce	Vodácké putování Otava (26. - 30. 6. 2024)
	Jachta Orlík
	Cykloturistické putování
	Putování po Brdech
	Lanový park Slapy
	Obořišťský lachtan

CELOROČNÍ ZÁJMOVÉ KROUŽKY

KROUŽKY

Kroužek stolního tenisu

Včelařský kroužek

Sportovní kroužek

Keramický kroužek

Zahradnický kroužek

Divadelní kroužek

Kroužek posilování

Kroužek bruslení (inline, lední)

Zážitkový kroužek

Cyklistický kroužek

Terapeutická skupina „Tady a teď“ 1. ročník